

Олександр ГОРЄЛОВ

слухач 2 курсу ДРІДУ НАДУ,

головний спеціаліст Дзержинського районного суду

м. Кривого Рогу

«ЕЛЕКТРОННИЙ СУД» ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

У час розвитку інформаційного суспільства судова гілка влади не стоїть осторонь від впровадження та використання у своїй роботі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволяє наблизити вітчизняне судочинство до найвищих європейських та світових стандартів. Широке використання інформаційних систем в органах судової влади неминуче посприє відновленню довіри суспільства до судів та загалом до системи, яка останнім часом зазнала значної втрати авторитету у громадян України.

Основною метою впровадження проекту «Електронний суд» є реалізація права на справедливий суд, відкритість та прозорість в процесі розгляду судових справ та у розумні строки.

Розглянемо практичні кроки, які було зроблено, на етапах впровадження проекту «Електронний суд» в Україні, у розрізі споживачів результатів даного проекту, а саме таких.

Для органів судової системи України – побудовано та приєднано всі суди до захищеної локальної обчислюваної мережі через захищені канали мережі Інтернет, поліпшено матеріально-технічну базу установ судової системи, упроваджено використання електронного цифрового підпису (далі –ЕЦП) для захисту інформації при роботі з електронними документами.

Розроблено та використовується спеціалізоване програмне забезпечення Автоматизована система документообігу суду (далі – АСДС) для ведення електронного документообігу та судової статистики, яке забезпечує повний замкнутий цикл обробки інформації від її надходження до надсилання судових рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень, генерації статистичних звітів за довільний період з моменту впровадження АСДС в роботу. Проте найголовнішим в роботі АСДС є автоматизований розподіл судових справ між всіма суддями з урахуванням спеціалізації та навантаження на конкретного суддю, що є одним з основних кроків до неупередженості та прозорості під час розгляду судових справ.

Для отримання інформації про реєстраційний номер облікової картки платника податків (ПІН номер) учасників процесу функціонує автоматизований механізм направлення електронних запитів до органів Державної фіскальної служби. У разі надання коректних відомостей в запиті, відповіді надходять засобами електронного зв'язку з використанням ЕЦП та електронної печатки.

АСДС надає можливість за наявності надання попередньої згоди сторони по справі автоматизовано надсилати судові повістки та процесуальні документи, що виносяться суддями в ході розгляду судових справ, учасникам процесу на електронні скриньки, що зареєстровані на порталі mail.gov.ua, а також вигляді СМС повідомлень на мобільні телефони сторін по справі про дату і час призначення судового засідання з отриманням підтвердження про час

одержання адресатом направленої інформації, що значно прискорює терміни надсилання повісток та економить бюджетні кошти на рекомендовану кореспонденцію з повідомленням про вручення.

Кожен зал судового засідання обладнаний комплексом технічного запису судового процесу, що дозволяє автоматизувати роботу секретаря судового засідання в процесі виготовлення журналу судового засідання та аудіо фонограми судового процесу, які приєднуються до кожної судової справи. Встановлення в кожному суді обладнання для відеоконференцзв'язку надає можливість проводити дистанційні судові засідання, в яких учасники процесу можуть перебувати в іншому кінці України, або за її межами. Також це обладнання дозволяє проводити пряму трансляцію судового засідання в мережі Інтернет на офіційному веб-сайті суду, а також паралельно отримувати на офіційній сторінці в Youtube відеозапис проведеної трансляції.

Засоби електронного зв'язку надають можливість отримання працівниками суду в електронному вигляді витягів з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, повного доступу до відомостей Єдиного державного реєстру судових рішень, виписок з казначейського рахунку суду для перевірки сплати послуг судового збору учасниками судового процесу, отримання доручень адвокатам від Центрив з надання безкоштовної вторинної правової допомоги для захисту прав і свобод громадян. Запровадження Єдиної бази даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень дозволяє оперативно засобами електронного зв'язку здійснювати виклики представників органів влади, як учасників процесів без надсилання судових повісток засобами наземної пошти.

Створення соціальної мережі працівників установ судової системи «Феміда» надає можливість знайомства та цілодобового спілкування з колегами по всій Україні, також в рамках соцмережі функціонує форум, де обговорюються проблемні питання, що виникають в роботі АСДС. Для навчання та підвищення кваліфікації персоналу впроваджено курси в режимі відеоконференції які проводяться фахівцями розробника програмного забезпечення АСДС з отриманням в разі успішного навчання сертифікатів про проходження навчання.

Для держави в цілому результат упровадження проекту «Електронний суд» полягає в тому, що запроваджено механізми обміну інформацією між Центральною базою даних (далі – ЦБД) судової системи та Єдиним реєстром досудових розслідувань, Єдиним державним реєстром осіб, які вчинили корупційні правопорушення, Державним реєстром виборців, та багатьма іншими державними реєстрами, де оперативність оновлення інформації, її повнота, захищеність засобами криптографії та виключенням людського впливу з процесу обміну інформацією має велике значення, для роботи правоохоронних та контролюючих органів держави.

Для учасників судового процесу – створено веб-портал Судової влади України з офіційними веб-сайтами судів, які дозволяють отримати інформацію щодо керівництва, контактних даних, графіку роботи установи, зразків документів, судової статистики, оголошень про проведення конкурсів на заміщення вакантних посад, інформації щодо проведення перевірок, передбачених Законом України «Про очищення влади» та іншої інформації, що

безпосередньо стосується роботи судів. З ЦБД на веб-сайти автоматично подається інформація щодо списків справ, призначених до розгляду, списків апеляційних скарг. Веб-портал надає можливість в режимі он-лайн розрахувати вартість судового збору, сформувати квитанцію для сплати в установі банку, або сплатити ці послуги у безготівковій формі з власної банківської картки, надіслати інформаційний запит до суду шляхом заповнення полів форми інформаційного запиту.

Встановлення в приміщеннях судів інформаційно-довідкових платіжних терміналів дозволяє отримати в режимі реального часу з ЦБД інформацію щодо призначення судових справ, складу суду та результатів їх розгляду, а термінал також надає можливість безпосередньо в приміщенні суду під час подачі позовної заяви сплатити судові витрати згідно затверджених розмірів ставок судового збору.

На нашу думку, навіть ті заходи, що вже впроваджено в роботу за такий короткий час, а саме менше ніж за 10 років, дозволяють стверджувати, що проект «Електронний суд» як елемент системи електронного врядування в Україні, значною мірою може посприяти відкритості та прозорості в роботі органів судової системи України, що в свою чергу призведе до відновлення довіри суспільства до судової влади, а з часом і зовсім здійснити перехід до безпаперового електронного документообігу та дистанційного вирішення судових спорів, що у підсумку призведе до значного скорочення термінів розгляду справ, неупередженості у винесенні судових рішень та їх подальшому виконанню.

Список використаних джерел

1. III судово-правовий форум «Судова реформа в Україні: європейський вектор» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.justicereformukraine.eu/wp-content/uploads/2015/10/Book_sud_FORUM.pdf
2. Концепція галузевої програми інформатизації судів загальної юрисдикції та інших установ судової системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://court.gov.ua/userfiles/concept.pdf>
3. Стратегія розвитку судової системи в Україні на 2015 – 2020 роки, затверджена Радою суддів України від 11.12.2014 № 71 [Електронний ресурс]. – режим доступу: [http://court.gov.ua/userfiles/strateg_14_20\(1\).doc](http://court.gov.ua/userfiles/strateg_14_20(1).doc)